

Қарағанды облысы Абай ауданы бойынша коммуналдық қалдықтарды басқару жөніндегі 2024-2028 жылдарға арналған бағдарламаны бекіту туралы

Қарағанды облысы Абай аудандық мәслихатының 2024 жылғы 16 мамырдағы № 19/182 шешім

Қазақстан Республикасы Экологиялық кодексінің 329-бабына сәйкес, " Коммуналдық қалдықтарды басқару жөніндегі бағдарламаны әзірлеу бойынша жергілікті атқарушы органдарға әдістемелік ұсынымдарды бекіту туралы" Қазақстан Республикасы Экология және табиғи ресурстар министрінің 2023 жылғы 18 мамырдағы № 154 бұйрығының негізінде, Абай аудандық мәслихаты ШЕШІМ ҚАБЫЛДАДЫ:

1. Қоса беріліп отырған Қарағанды облысы Абай ауданы бойынша коммуналдық қалдықтарды басқару жөніндегі 2024-2028 жылдарға арналған бағдарлама бекітілсін.

2. Осы шешім алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі.

Абай аудандық мәслихатының төрағасы

Д. Сакенов

Абай аудандық мәслихатының
2024 жылғы 16 мамырдағы
№ 19/182 шешімімен
бекітілген

Қарағанды облысы Абай ауданы бойынша коммуналдық қалдықтарды басқару жөніндегі 2024-2028 жылдарға арналған бағдарлама

МАЗМҰНЫ

Кіріспе 3

1. Абай аудандағы коммуналдық қалдықтарды басқарудың ағымдағы жағдайын талдау 6

1.1 Өңірдегі коммуналдық қалдықтарды басқарудың ағымдағы жай-күйін бағалау 6

1.2 Соңғы 3 жылдағы динамикадағы коммуналдық қалдықтарды басқаруды талдау 8

1.3 Коммуналдық қалдықтарды қалыптастыру және жинақтау жөніндегі нормативтік базасы 11

1.4 Соңғы үш жылдағы динамикада бөлінген қаражатты (жергілікті 12 және республикалық бюджеттер, бюджеттен тыс) сипаттау және талдау

1.5 Абай ауданындағы қалдықтарды басқару жүйесінің оң жақтары 12

1.6 Абай ауданында коммуналдық қалдықтарды басқару саласындағы ҚР қолданыстағы заңнамасына сәйкессіздіктер мен анықталған проблемалар 13

2. Мақсаттар, міндеттер және нысалы көрсеткіштер 15
    - 2.1 Бағдарламаның мақсаттары мен міндеттері 18
    - 2.2 Бағдарламаның нысаналы көрсеткіштері 18
  3. Қойылған мақсаттар мен міндеттерге қол жеткізудің негізгі бағыттары, жолдары 21
  4. Қажетті ресурстар 28
  5. Бағдарламаны іске асыру жөніндегі іс-шаралар жоспары 28
- КІРІСПЕ**

Қарағанды облысы Абай ауданы бойынша коммуналдық қалдықтарды басқару жөніндегі 2024-2028 жылдар кезеңіне арналған бағдарлама Кодекстің 329-бабында белгіленген иерархия қағидатына орай, Қазақстан Республикасының Экологиялық кодексіне (бұдан әрі – Кодекс) сәйкес, "Коммуналдық қалдықтарды басқару жөніндегі бағдарламаны әзірлеу бойынша жергілікті атқарушы органдарға әдістемелік ұсынымдарды бекіту туралы" Қазақстан Республикасы Экология және табиғи ресурстар министрінің 2023 жылғы 18 мамырдағы № 154 бұйрығы негізінде әзірленді.

Бағдарламада Абай ауданында пайда болатын коммуналдық қалдықтардың сипаттамасы (сипаттамасы), оның ішінде пайда болу көлемі мен құрамы, жылдамдығы, жіктелуі, жинақтау, жинау, тасымалдау, сұрыптау, залалсыздандыру, қалпына келтіру және жою тәсілдері, коммуналдық қалдықтармен жұмыс істеу жөніндегі қолданыстағы инфрақұрылым туралы мәліметтер ұсынылады.

Аймақтың негізгі сипаттамалары

Абай ауданы (қаз. Абай ауданы) - Қарағанды облысындағы әкімшілік бірлік.

Аудан аумағы 6,5 мың шаршы км. Облыс орталығына дейінгі қашықтық - 30 ш. Аудан орталығы - Абай қаласы.

1973 жылы 21 наурызда Топар кентінде әкімшілік орталығы бар Мичурин ауданы деген атпен құрылды. 1997 жылы Абай деп өзгертіліп, әкімшілік орталығы Абай қаласына көшірілді.

Өнеркәсіптік кәсіпорындар: "Абай" көмір шахтасы, Қарағанды ГРЭС-2, "Восточная" ОБФ, темірбетон бұйымдары зауыты, құрылыс материалдары мен конструкциялар комбинаты, тігін фабрикасы, нан зауыты және басқалар. Ауылшаруашылық кәсіпорындары ет, сүт, жұмыртқа, картоп, көкөністер өндіреді. Аудан аумағы бойынша Қарағанды — Шу темір жолы, Астана — Қарағанды — Алматы, Қарағанды-Атасу — Жезқазған автомобиль жолдары өтеді.

Абай ауданының әкімшілік бөлінісі 1-кестеде көрсетілген.

1-кесте. Ауданның әкімшілік-аумақтық бөлінісі

Қала/кенттік әкімшілік, ауылдық округ	Елді мекендер
Абай қалалық әкімшілігі	Абай қаласы
Ақбастау ауылдық округі	Ақбастау ауылы
Дзержин ауылдық округі	Қойбас ауылы, Қоянды ауылы, Сарепта ауылы

Дубовка ауылдық округі	Дубовка ауылы
Есенгелді ауылдық округі	Есенгелді ауылы, Пахотное ауылы
Ильичев ауылдық округі	Жон ауылы, Тасзаемка ауылы, Юбилейное ауылы
Көксу ауылдық округі	Жартас ауылы, Зеленые Ключи ауылы, Көксу ауылы, Северное ауылы, Южное ауылы
Қарабас кенттік әкімшілігі	Қарабас кенті
Қарағанды ауылдық округі	Восход ауылы, Жартас ауылы, Қарақоға ауылы, Поливное ауылы
Құлайғыр ауылдық округі	Жаманжол ауылы, Құлайғыр ауылы, Ялта ауылы
Құрма ауылдық округі	Жұмабек ауылы, Құрма ауылы, Спасск ауылы
Мичурин ауылдық округі	Агророгодок ауылы, Садовое ауылы, Ягодное ауылы
Самара ауылдық округі	Бородиновка ауылы, Изумрудное ауылы, Огороды ауылы, Пруды ауылы, Самарка ауылы
Топар кенттік әкімшілігі	Топар кенті
Южный ауыл әкімшілігі	Южный кенті

Халық санының динамикасы Ұлттық статистика бюросының мәліметтері бойынша қабылданды. 2023 жылдың қыркүйегінде Абай ауданының халық саны 58 927 адамды құрады. Оның ішінде қала халқы - 28 615 адам, ауыл халқы – 30 313 адам.

Абай ауданындағы 2019-2023 жылдар аралығындағы халықтың орташа жылдық саны 2-кестеде келтірілген.

2-кесте. Абай ауданы халқының 2019-2023жж кезеңіндегі орташа жылдық саны

А б а й ауданындағы халық саны	2019	2020	2021	2022	2023
Бүкіл халық					
Барлығы, соның ішінде:					
Қалалық	28 583	28 720	28 531	28 602	28 615
Ауылдық	30 202	30 050	29 824	30 632	30 313

Бағдарламаны әзірлеу қатты тұрмыстық қалдықтарды (бұдан әрі - ҚТҚ) жинау, тасымалдау, кәдеге жарату, қайта өңдеу және көму жөніндегі қызметтер кешенінің тиімділігін, сенімділігін, экологиялық және әлеуметтік қолайлылығын арттыру, ҚТҚ қайта өңдеу үлесін ұлғайту, сондай-ақ қалдықтарды қауіпсіз көмуді қамтамасыз ету үшін қажет.

Бағдарлама Қазақстан Республикасы Экология және табиғи ресурстар министрінің 2023 жылғы 18 мамырдағы № 154-ө "Коммуналдық қалдықтарды басқару жөніндегі бағдарламаны әзірлеу бойынша жергілікті атқарушы органдарға әдістемелік ұсынымдарды бекіту туралы" бұйрығына сәйкес жоспарлы кезеңге кемінде 5 жыл мерзімге, келесі нормативтік құжаттар негізінде әзірленді:

- Қазақстан Республикасының Экологиялық кодексі - 02.01.2021 ж. 2021 жылғы 2 қаңтардағы № 400-VI 05.09.2023 ж. өзгерістер мен толықтырулармен;

- Қазақстан Республикасы Экология, Геология және табиғи ресурстар министрінің м.а. 2021 жылғы 28 желтоқсандағы № 508 "Коммуналдық қалдықтарды басқару қағидаларын бекіту туралы" - бұйрығы;

- Қазақстан Республикасы Экология, Геология және табиғи ресурстар министрінің м.а. 2021 жылғы 2 желтоқсандағы № 482 "Техникалық, экономикалық және экологиялық орындылығын ескере отырып, міндетті түрде бөлек жинауға жататын қалдықтарды бөлек жинауға, оның ішінде қалдықтардың түрлеріне немесе топтарына (түрлерінің жиынтығына) қойылатын талаптарды бекіту туралы" бұйрығы;

- Қазақстан Республикасы Денсаулық сақтау министрінің м. а. 2020 жылғы 25 желтоқсандағы № ҚР ДСМ-331/2020 "Өндіріс және тұтыну қалдықтарын жинауға, пайдалануға, қолдануға, залалсыздандыруға, тасымалдауға, сақтауға және көмуге қойылатын санитариялық-эпидемиологиялық талаптар" санитариялық қағидаларын бекіту туралы" бұйрығы;

- Қазақстан Республикасының аумағында қолданылатын басқа да нормативтік құжаттар.

Коммуналдық қалдықтарды басқару жөніндегі іс-шаралар құрылған ұлттық стратегиялық, бағдарламалық құжаттар, аумақты дамыту жоспарлары

Коммуналдық қалдықтарды басқару жөніндегі іс шаралар келесі Ұлттық стратегиялар мен даму жоспарларында қаралады:

Қазақстан Республикасы Президентінің 2023 жылғы 2 ақпандағы Жарлығы "Көміртекті бейтараптыққа қол жеткізу стратегиясы";

Қалдықтарды басқару бөлімі:

3.3.1.4-бөлімі Қалдықтарды басқару

- 1) қалдықтардың түзілу көлемін қысқарту;
- 2) ҚТҚ жинау және сұрыптаумен толық қамтуды жеделдетіп енгізу;
- 3) Қайта өңделетін қалдықтардың үлесін ұлғайту.

Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2021 жылғы 12 қазандағы қаулысы "Жасыл Қазақстан" ұлттық жобасы".

1. АБАЙ АУДАНЫНДАҒЫ КОММУНАЛДЫҚ ҚАЛДЫҚТАРДЫ БАСҚАРУДЫҢ АҒЫМДАҒЫ ЖАҒДАЙЫН ТАЛДАУ

1.1 Өңірдегі коммуналдық қалдықтарды басқарудың ағымдағы жай-күйін бағалау

Коммуналдық қалдықтарды басқару саласындағы инфрақұрылымның жай-күйі бойынша жалпы мәліметтер (бөлек жинау, қалдықтарды тасымалдау жөніндегі мамандандырылған техника, сұрыптау, қайта өңдеу жөніндегі қуаттар, ҚТҚ полигондары)

Халықаралық тәжірибеде ҚТҚ жалпы құрамына кіретін, бірақ қайта өңдеу және/немесе көму тәсілімен ерекшеленетін үш "қалдықтар ағынына" сәйкес келетін үш бөлікке жіктеледі.

1. Коммуналдық қалдықтар.

2. Қауіпті ҚТҚ - адам өмірінің нәтижесінде пайда болатын тұтыну қалдықтары, сондай-ақ құрамы мен қасиеттері бойынша қауіпті қалдықтарға жатқызылуы мүмкін түзілу сипаты ұқсас өндіріс қалдықтары. Оларға келесі қалдықтар жатады:

- пайдаланылған батареялар мен аккумуляторлар;
- пайдаланылған электр және электрондық жабдық;
- құрамында сынап бар қалдықтар (люминесцентті шамдар мен термометрлер);
- медициналық және ветеринариялық қалдықтар;
- тұрмыстық химия қалдықтары;
- құрамында асбест бар қалдықтар;
- адам өмірінің нәтижесінде пайда болатын басқа да қауіпті қалдықтар.

3. Басқа ҚТҚ - қауіпті емес және сонымен бірге аралас қалдықтарға жатқызуға болмайтын қалдықтар, өйткені оларды жинау, шығару және кәдеге жарату үшін бірінші ағынға қарағанда басқа тәсілдерді қолдану қажет. "Басқа ҚТҚ" келесі қалдықтарды қамтиды:

- құрылыс қалдықтары;
- ірі көлемді қалдықтар;
- кәдеге жаратуға жататын автомобильдер;
- пайдаланылған автомобиль шиналары;
- ағынды суларды қайта өңдеуден шыққан қалдықтар.

Абай ауданындағы коммуналдық қалдықтарды басқарудың ағымдағы жағдайы туралы мәліметтер Ұлттық статистика бюросының сайтынан <https://stat.gov.kz/ru> / "Талдау" Ұлттық статистика бюросының ақпараттық талдау жүйесінен <https://taldau.stat.gov.kz/ru>, сондай-ақ жергілікті атқарушы органдар мен қоршаған ортаны қорғау саласындағы уәкілетті органның аумақтық бөлімшесі (Қарағанды облысының экология департаменті) ұсынған деректерден алынды.

Абай ауданында коммуналдық қалдықтарды қоғамдық жинау және әкетумен айналысатын кәсіпорындар мен ұйымдардың саны 2022 жылы - 3 бірлік.

2018-2022 жылдар кезеңінде Абай ауданы бойынша жиналған және тасымалданған коммуналдық қалдықтардың көлемі 3-кестеде келтірілген. Көлемі полигондарға қалдықтарды өз бетінше шығаруды жүзеге асыратын кәсіпорындардың қалдықтарын ескере отырып ұсынылған.

3-кесте. 2018-2023 жж. Абай ауданы бойынша жиналған және тасымалданған коммуналдық қалдықтардың көлемі

Абай ауданы	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Тонна						

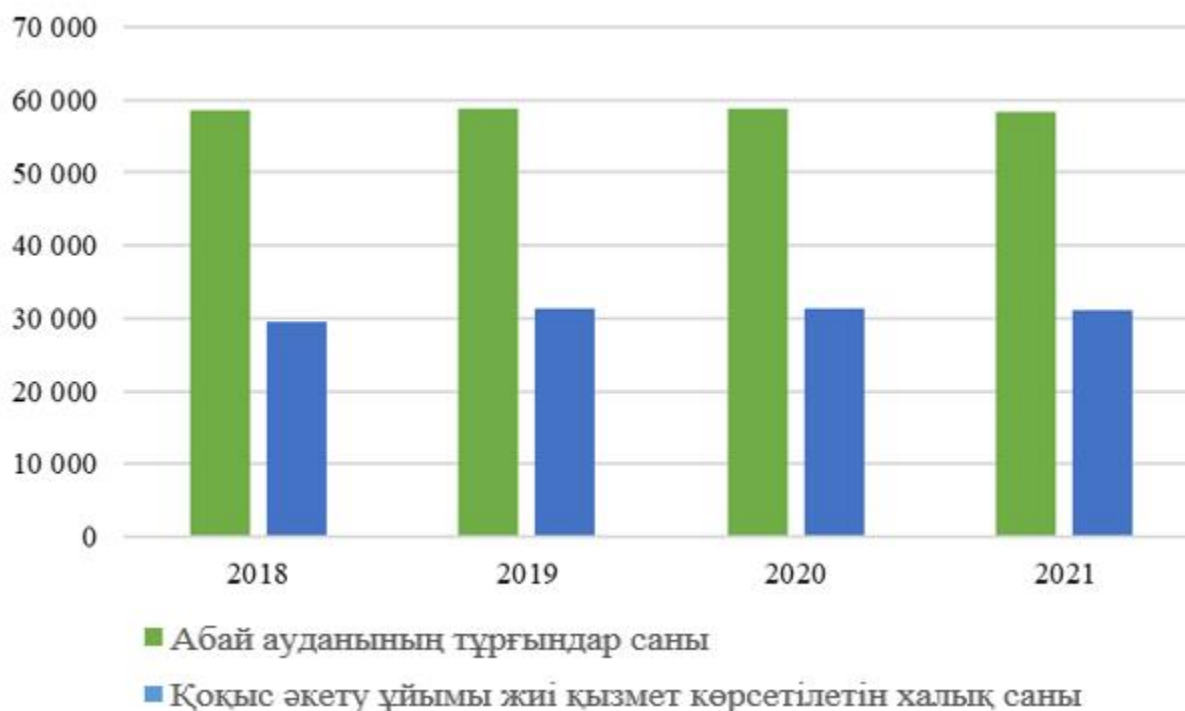
Жиналған коммуналдык қалдықтар	5 989	1 680	12 592	10 455	13 026	8 615
Тасымалданған коммуналдык қалдықтар	5 989	1 680	12 592	10 455	13 026	8 615

4-кесте. Қоқыс шығаратын компаниялар қызмет көрсететін халық

Параметр	2018	2019	2020	2021
Абай ауданының халық саны	58 577	58 785	58 770	58 355
Қоқыс шығаратын ұйым үнемі қызмет көрсететін халық	29 424	31 354	31 298	31 216
% қамту	50,2	53,3	53,2	53,4

* 2022 жылдан бастап Статистика бюросында қоқыс шығаратын ұйымдар тұрақты қызмет көрсететін халық бойынша мәліметтер жоқ.

1-диаграмма. Абай ауданының халық санының қоқыс шығаратын компаниялар қызмет көрсететін тұрғындар санының арақатынасы

2022 жылы Абай ауданында ҚТҚ жинауға арналған контейнерлер саны 439 дана болды. Құрамында сынап бар қалдықтарға арналған контейнерлер саны 2023 жылғы жағдай бойынша 14 бірлікті құрады.

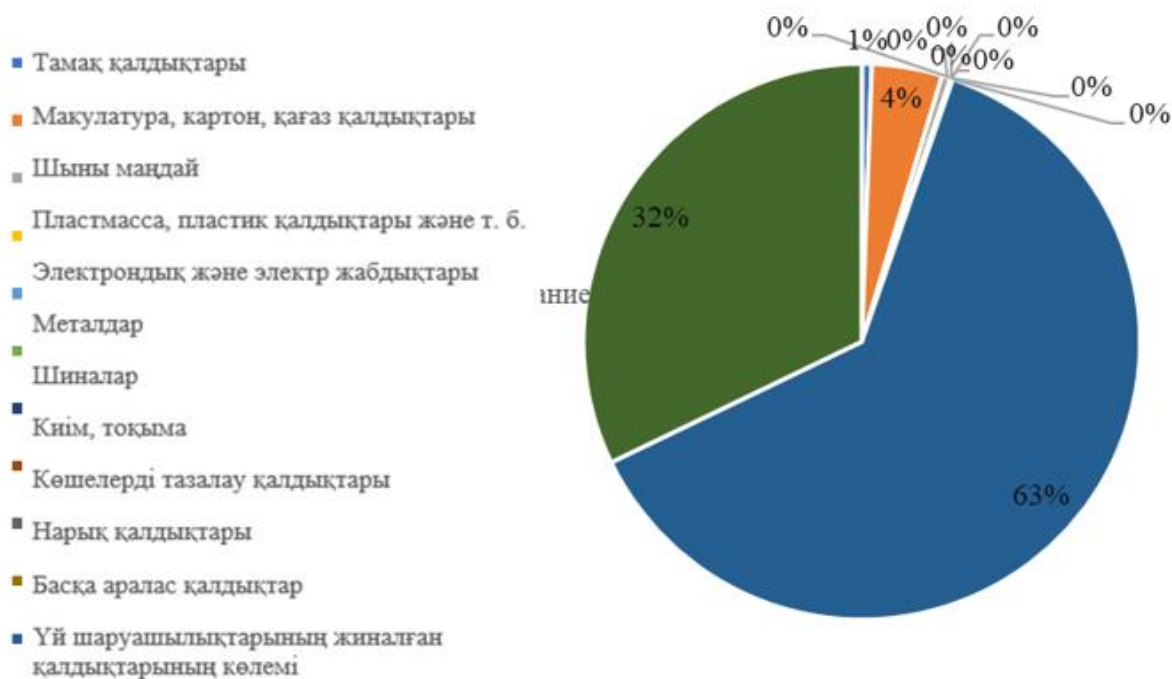
Абай ауданында ҚТҚ алаңдарында қалдықтарды бөлек жинау жүргізілмейді. Қалдықтар тікелей ҚТҚ полигондарында қолмен сұрыпталады.

Абай ауданында 2022 жылы бөлек жиналған қалдықтардың саны мен түрлері 5-кестеде келтірілген.

5-кесте. Абай ауданы бойынша жиналған және тасымалданған қалдықтардың түрлері бойынша жалпы көлемі

р/к №	Компоненттің (фракцияның) атауы	2022, тонна
1	Жиналған коммуналдық қалдықтардың жалпы көлемі, оның ішінде:	17 584
1.1	Тамақ қалдықтары	112
1.2	Макулатура, картон, қағаз қалдықтары	785
1.3	Қираған әйнек	100
1.4	Пластмасса, пластик қалдықтары және т. б.	Сұрыпталған жоқ
1.5	Электрондық және электр жабдықтары	Сұрыпталған жоқ
1.6	металдар	Сұрыпталған жоқ
1.7	Шиналар	Сұрыпталған жоқ
1.8	Киім, тоқыма	Сұрыпталған жоқ
1.9	Көшелерді тазалау қалдықтары	15
1.10	Нарық қалдықтары	8
1.11	Басқа аралас қалдықтар	12006
2	Үй шаруашылықтарының жиналған қалдықтарының көлемі	6174

2-диаграмма. Абай ауданы бойынша жиналған және тасымалданған қалдықтардың түрлері бойынша арақатынасы

ҚТҚ полигондары туралы мәліметтер

Абай ауданында ҚТҚ-ның бір заңдастырылған полигоны және қалдықтарды депозитсіз уақытша сақтаумен айналысатын бір ұйым жұмыс істейді.

1. "Абай Көркем" ЖШС

БСН: 040840003773;

Заңды тұлғаны тіркеу мекенжайы: 100101, Қарағанды облысы, Абай қ., ҚР Тәуелсіздігіне 10 жыл көшесі, 37;

Жер учаскесінің кадастрлық нөмірі: 09134017087;

ҚТҚ полигонының ауданы: 4,53 га;

Полигонның жобалық қуаты: жылына 251 635 т;

Қызмет көрсетілетін елді мекендер: Абай қ., Жартаc а., Агрородок а., Қызыл а., Дубовка а.;

Қызметкерлер саны: 28 адам, оның ішінде өндірістік персонал 19 адам;

Қалдықтарды сұрыптау әдісі: қолмен;

Рұқсат беру құжаттары: 13.05.2021 ж. KZ91VCZ00895615 шығарындылары.; қалдықтарды орналастыру KZ33VCZ00895592 13.05.2021 ж.. Әсер етуге экологиялық рұқсаттың қолданылу мерзімі 31.12.2030 ж. дейін;

Ескерту: коммуналдық қалдықтарды жинау және шығарумен бір мезгілде айналысады.

2. "EcoWaste" ЖШС*

БСН: 180840027808;

Заңды тұлғаны тіркеу мекенжайы: 100116, Қарағанды облысы, Абай ауданы, Топар кенті, Юность бульвары көшесі, 5 үй, 15 пәтер;

Жер учаскесінің кадастрлық нөмірі: 09-134-029-009;

ҚТҚ полигонының ауданы: 5,0 га;

Полигонның жобалық қуаты: жылына 52 068 т;

Қызмет көрсетілетін елді мекендер: Топар кенті, Көксу ауылы (2023 жылға дейін);

Қызметкерлер саны: 8 адам;

Қалдықтарды сұрыптау әдісі: қолмен;

Рұқсат беру құжаттары: 09.02.2023 ж. 02613р Қалдықтарды кәдеге жаратуға арналған лицензия

Ескертпе: жылына 552 тонна көлемінде медициналық қалдықтарды кәдеге жаратуға (өртеуге) құқығы бар.

* Қалдықтарды көму жүргізілмейді

Коммуналдық қалдықтарды жинаумен және әкетумен айналысатын ұйымдар туралы мәліметтер

Абай ауданында коммуналдық қалдықтарды жинау және шығару жөніндегі функцияларды 2 ұйым орындайды. Техниканың жалпы жиынтық саны 14 бірлікті құрайды.

1. "Абай Көркем" ЖШС

Қызмет көрсетілетін елді мекендер: Абай қаласы, Жартас ауылы, Агрогородок ауылы, Қызыл кенті, Дубовка ауылы;

Техниканың саны мен маркалары: Камаз 43253 қоқыс тасығышы, КО 440-7 қоқыс тасығышы, Камаз КО-440-7 қоқыс тасығышы, КО-440-2 қоқыс тасығышы, Камаз 45142 самосвалы, Камаз 55102 самосвалы, LW 300 F жүк тиегіш, МКСМ-800 тиегіш, ДЗ-162-1 бульдозері;

Коммуналдық қалдықтарды шығару кестесі: жексенбіден басқа барлық күндер.

2. "Топар БЭТС" ЖШС

Қызмет көрсетілетін елді мекендер: Топар кенті

Техниканың саны мен маркалары: КамАЗ – 1 бірлік, ГАЗ – 4 бірлік.

Коммуналдық қалдықтарды шығару кестесі: жексенбіден басқа барлық күндер.

Полигондарда қалдықтарды орналастыру бойынша жалпы сипаттамалар 6-кестеде келтірілген.

6-кесте. Абай ауданындағы ҚТҚ полигондары туралы мәліметтер

р/к №	Параметр	2018	2019	2020	2021	2022
1	Полигон алаңы (қалдықтарды көму орындары), км 2	0,05	Деректер жоқ	0,05	0,05	0,05
	Кәдеге жаратылған және					

2	сақталған қалдықтардың көлемі, тонна	6,150	1,500	8,733	5,170	13,105
---	--------------------------------------	-------	-------	-------	-------	--------

Коммуналдық қалдықтардың морфологиялық құрамы

Қала тұрғындары үшін коммуналдық қалдықтардың морфологиялық құрамы 7-кестеде келтірілген.

7-кесте. ҚТҚ морфологиялық құрамы

р/к №	Фракция атауы	жалпы көлемдегі мөлшердің %
1	Тамақ қалдықтары	34
2	Әр түрлі құрамдағы пластик	27
3	Қағаз, картон және қағаз өнімдері	23
4	Шыны	8
5	Металл	3
6	Тоқыма	3
7	Ағаш және өсімдік қалдықтары	1,9
8	Басқа қалдықтар (медициналық, батареялар мен шамдар, тұрмыстық техниканың қалдықтары және т. б.)	0,1

Жыл бойына қалдықтардың морфологиялық құрамы аздап өзгереді. Жазғы-күзгі кезеңде тамақ қалдықтары фракциясының 1-2% - ға ұлғаюы мүмкін. Қыс мезгілінде өсімдік қалдықтары фракциясы жоқ.

1.2 Соңғы 3 жылдағы динамикадағы коммуналдық қалдықтарды басқаруды талдау

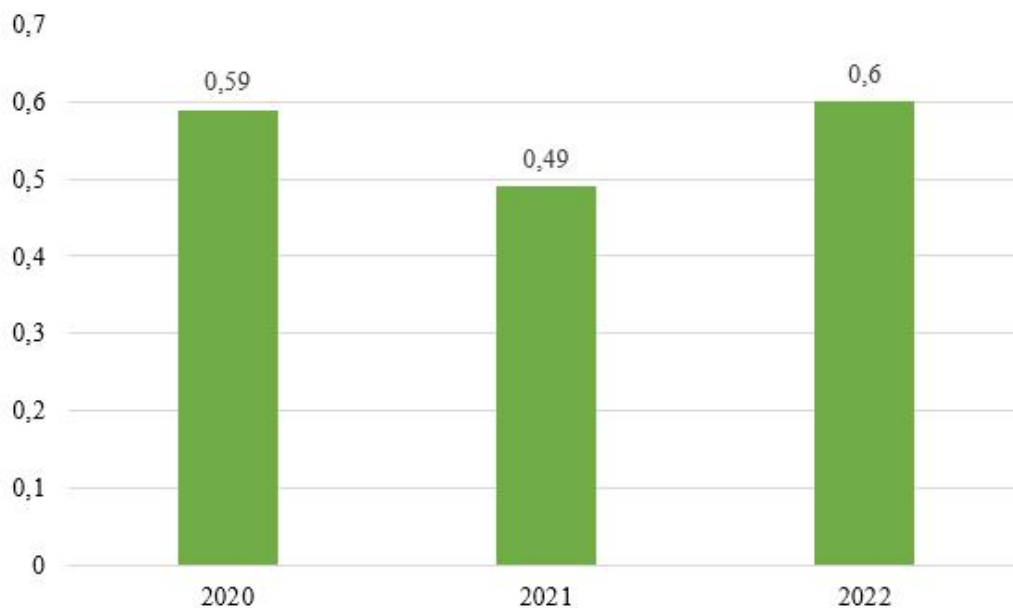
Соңғы 3 жылда Абай ауданының 1 тұрғыны түзетін қалдықтардың саны:

2020 ж-тәулігіне 0,59 кг;

2021 ж-тәулігіне 0,49 кг;

2022 ж-тәулігіне 0,60 кг.

3-диаграмма.1 Абай ауданының 2020-2022 жж. 1 тұрғыны шығаратын қалдықтардың саны, кг тәулігіне

Соңғы 3 жылдағы орташа шығару көрсеткіші жылына 204 кг немесе бір адамға 0,681 м³/жыл. Бұл ретте Абай ауданы үшін 1 адамға шаққанда коммуналдық қалдықтардың түзілуінің бекітілген нормасы бір адамға 1,96 м³ жайлы және 2,53 м³ жайсыз үй иелігінде құрайды.

1.3 Коммуналдық қалдықтарды қалыптастыру және жинақтау жөніндегі нормативтік базасы

Жергілікті мәслихаттардың қалдықтардың пайда болу көлемі және оларды әкетуге арналған тарифтерді бекіту жөніндегі қолданыстағы шешімдері:

- Қарағанды облысы Абай аудандық мәслихатының 2022 жылғы 28 сәуірдегі № 22/213 "Абай ауданы бойынша коммуналдық қалдықтардың түзілу және жинақталу нормаларын бекіту туралы" шешімі;

- Қарағанды облысы Абай аудандық мәслихатының 2022 жылғы 30 маусымдағы № 25/249 "Абай ауданы бойынша қатты тұрмыстық қалдықтарды жинауға, тасымалдауға, сұрыптауға және көмуге халық үшін тарифтерді бекіту туралы" шешімі.

Осы шешімге сәйкес Абай ауданының тұрғындары үшін, сондай-ақ мекемелер, кәсіпорындар, балалар, медициналық және басқа да мекемелер үшін қалдықтардың пайда болу нормалары қабылданды. Есептік бірліктерге (тұрғын, орын, қызметкер, бару және т.б.) сүйене отырып, текше метрде коммуналдық қалдықтардың пайда болуының жылдық нормасы қабылданды.

Коммуналдық қалдықтардың пайда болуының жылдық нормасы бір адамға 1,96 м³ жайлы және 2,53 м³ жайсыз үйлерде құрайды.

Коммуналдық қалдықтарды шығару тарифі:

-1 тұрғыннан айына жайлы үй иеленушілер 388,46 теңге;

-1 тұрғыннан айына 501,43 теңге жайсыз үй иеленушілер;

-Бірлік (көлем) үшін жылдық тариф 1 м³ 2378,33 теңге.

1.4 Соңғы үш жылдағы динамикада бөлінген қаражатты (жергілікті және республикалық бюджеттер, бюджеттен тыс) сипаттау және талдау

Қарағанды облыстық мәслихатының 2021 жылғы 9 желтоқсандағы № 129 шешімімен бекітілген, 2022-2024 жылдарға арналған қоршаған ортаны қорғау жөніндегі іс-шаралар жоспарына сәйкес, 2024 жылға Абай ауданында қолданыстағы ҚТҚ полигонын кеңейту көзделген. "Қарағанды облысы Абай ауданы әкімінің аппараты" ММ орындауға жауапты болып табылады. Қаржыландыру 700 000 мың теңгені құрайды. Қаржыландыру көзі - облыстық бюджет. Іске асыру кезеңі – жұмыс жобасына мемлекеттік сараптама жүргізу.

1.5 Абай ауданындағы қалдықтарды басқару жүйесінің оң жақтары

1. Топар кентінде тамақ қалдықтарын энергетикалық жағу

"EcoWaste" ЖШС жылына 556 т көлемінде қалдықтарды, оның ішінде медициналық қалдықтарды жағуға лицензиясы бар. Кәсіпорынның аумағында қалдықтардың осындай түрлерін жағуға арналған арнайы пеш бар.

2. Қалдықтарды қайта өңдеуге жіберу

2022 жылғы статистикалық деректерге сәйкес, Абай ауданында жалпы саны 1.012 тонна қалдықтарды өңдеу үшін бөгде ұйымдарға жіберілді.

3. Топар кентінде қалдықтарды жинау мен шығарудың ұйымдастырылған жүйесі

Аптасына 6 күн (жексенбіден басқа) ГАЗ базасындағы мамандандырылған машиналар жиілігі күніне үш рет тұрғындардан ҚТҚ қалдықтарын жинаудың белгілі бір нүктелеріне барады және одан әрі сұрыптау үшін "EcoWaste" ЖШС уақытша сақтау орындарына әкетеді. Мұндай жүйенің оң жағы ҚТҚ қалдықтарын санкцияланбаған сақтау орындарының пайда болу қаупін азайту болып табылады. Алайда, кейбір нүктелер ҚТҚ контейнерлік алаңдарымен жабдықталған.

4. "EcoWaste" ЖШС тұрмыстық қалдықтарын баспақтауға арналған пресстің болуы

Баспақтау қондырғыларының негізгі артықшылықтары қалдықтардың азаюы және тасымалдау шығындарының төмендеуі болып табылады.

Баспақтау қалдықтарды тығыздауға мүмкіндік береді, бұл қалдықтардың көлемін айтарлықтай азайтады. Бұл уақытша сақтау аймағын тиімдірек пайдалануға мүмкіндік береді, оның сыйымдылығын арттырады және кеңістікті үнемдеуге көмектеседі.

Қалдықтарды басу оларды жинақы және реттелген етеді, бұл оларды жіктеуді және сұрыптауды жеңілдетеді. Бұл қалдықтарды тиімдірек қайта өңдеуге мүмкіндік береді және полигон жұмысының тиімділігін арттырады.

1.6 Абай ауданында коммуналдық қалдықтарды басқару саласындағы ҚР қолданыстағы заңнамасына сәйкессіздіктер мен анықталған проблемалар

1. Контейнерлер мен контейнерлік алаңдардың белгіленген стандарттарға сәйкес келмеуі

Бұл ретте Қазақстан Республикасы Экология, геология және табиғи ресурстар министрінің м.а. 2021 жылғы 2 желтоқсандағы № 482 - Техникалық, экономикалық және экологиялық орындылығын ескере отырып, қалдықтарды бөлек жинауға, оның ішінде міндетті түрде бөлек жинауға жататын қалдықтардың түрлеріне немесе топтарына (түрлерінің жиынтығына) қойылатын талаптарды бекіту туралы бұйрығының талаптары орындалмайды. Атап айтқанда, 2-тарауға, 8-тармаққа, 4 тармақшаға сәйкес, контейнерлік алаңдардың біркелкі құрылысын қамтамасыз ету қажет. 8 т. 2 тармақшасына сәйкес – контейнерлік алаңдар бөлек жинауға арналған контейнерлермен жабдықталуы керек, саны кемінде 2.

Сондай-ақ контейнерлерді таңбалау және "құрғақ"/ "дымқыл" фракцияларына бөлу бойынша талаптар қамтамасыз етілмеген.

2. ҚТҚ контейнерлерінің кейбір алаңдарында контейнерлер саны жеткіліксіз.

Абай қаласында белгілі бір контейнерлік алаңдарда контейнерлер тапшылығы байқалады. Сондай-ақ, жеке секторда контейнерлік алаңдардың ішінара болмауы ұйымдастырылған орынның (алаң, арнайы контейнер) болмауына байланысты коммуналдық қалдықтарды шығару жағдайын ушықтырады.

3. Коммуналдық қалдықтарды бөлек жинаудың болмауы.

Қазақстан Республикасы Экология, геология және табиғи ресурстар министрінің м.а. 2021 жылғы 2 желтоқсандағы № 482 - Техникалық, экономикалық және экологиялық орындылығын ескере отырып, қалдықтарды бөлек жинауға, оның ішінде міндетті түрде бөлек жинауға жататын қалдықтардың түрлеріне немесе топтарына (түрлерінің жиынтығына) қойылатын талаптарды бекіту туралы бұйрығының талаптары орындалмайды.

Жеке және заңды тұлғалар ірі көлемді және көлемді емес қалдықтарды, оның ішінде құрылыс, ағаш қалдықтарын ҚТҚ қалдықтары жиналатын орындарға әкетеді, бұл " Коммуналдық қалдықтарды басқару қағидаларын бекіту туралы" Қазақстан Республикасы Экология, геология және табиғи ресурстар министрінің м.а. 2021 жылғы 28 желтоқсандағы № 508 б ұйрығының 18-тармағына және ҚР СТ 3780-2022 " Қалдықтар. Коммуналдық қалдықтарды бөлек жинауды ұйымдастыру үшін контейнерлерді орналастыру алаңдарына қойылатын жалпы талаптар" сәйкес орнатылуы керек. Сондай-ақ, алаңдардың көпшілігі ҚР СТ 3780-2022 "Қалдықтар. Коммуналдық қалдықтарды бөлек жинауды Коммуналдық қалдықтарды бөлек жинауды ұйымдастыру үшін контейнерлерді орналастыру алаңдарына қойылатын жалпы талаптар" сәйкес орнатылуы керек.

4. Елді мекендерді қоқыс шығаратын ұйымдармен жеткіліксіз қамту.

Санкцияланған орындарға қалдықтарды жинауды және шығаруды ұйымдастырумен Абай ауданының құрамына кіретін елді мекендердің ~ 16% - ы ғана қамтылған. Қызмет көрсетілетін елді мекендер: Абай қаласы, Жартас ауылы, Агрородок ауылы, Қызыл ауылы, Дубовка ауылы, Топар ауылы.

5. ҚТҚ полигонын жеткіліксіз абаттандыру.

"Абай Көркем" ЖШС ҚТҚ полигоны Қазақстан Республикасы Денсаулық сақтау министрінің м.а. "Өндіріс және тұтыну қалдықтарын жинауға, пайдалануға, қолдануға, залалсыздандыруға, тасымалдауға, сақтауға және көмуге қойылатын санитариялық-эпидемиологиялық талаптар "санитариялық қағидаларын бекіту туралы" бұйрығының 64, 65, 111 т. сәйкес келмейді.

6. Қоқыс шығаратын машиналарда GPS трекерлерінің болмауы.

Кодекстің 368 - бабы 4-тармағының 2-тармақшасына сәйкес "тұрмыстық қатты қалдықтарды тасымалдау жөніндегі қызметті жүзеге асыратын кәсіпкерлік субъектілері тиісті қызметтер көрсету кезінде осы тармақтың 1) тармақшасында көрсетілген көлік құралдарын "Қазақстан Республикасының қоршаған ортасы мен табиғи ресурстарының жай-күйі туралы Ұлттық деректер банкі" ақпараттық жүйесіне қосылған спутниктік навигациялық жүйелермен жабдықтауға тиіс, және бұл жүйелерді үнемі жұмыс күйінде ұстау керек".

2. МАҚСАТТАР, МІНДЕТТЕР ЖӘНЕ НЫСАНАЛЫ КӨРСЕТКІШТЕР

2.1 Бағдарламаның мақсаттары мен міндеттері

Абай ауданының елді мекендері үшін коммуналдық қалдықтарды басқару бағдарламасының мақсаты экологиялық әсерді барынша азайтуға, қалдықтармен жұмыс істеу қауіпсіздігін қамтамасыз етуге, оларды қайта өңдеу дәрежесін арттыруға және қоғамдық денсаулыққа жәрдемдесуге бағытталған қалдықтарды басқарудың тиімді және орнықты жүйесін құру болып табылады.

Қалдықтарды басқару Кодекстің 19-бөлімімен регламенттеледі.

Қалдықтарды басқару саласындағы негізгі қағидалар 328-бапта сипатталған:

- иерархия принципі;
- көзге жақындық принципі;
- қалдықтарды дайындаушының жауапкершілік принципі;
- қалдықтарды өндірушілердің кеңейтілген міндеттемелері.

Кодекстің 329-бабына сәйкес иерархия қағидаты қалдықтармен жұмыс істеу жөніндегі мынадай шараларды білдіреді:

1. Қалдықтардың пайда болуын болдырмау;
2. Қалдықтарды қайта пайдалануға дайындау;
3. Қалдықтарды қайта өңдеу;
4. Қалдықтарды кәдеге жарату;
5. Қалдықтарды жою.

Бағдарламаның мақсаты мен қалдықтар иерархиясы принципіне сүйене отырып, бағдарламаның келесі негізгі (бірінші кезектегі) міндеттері ұсынылады:

1. Қолданыстағы талаптарға сәйкес контейнерлер мен контейнерлік алаңдарды жабдықтау

2. "Құрғақ"/ "дымқыл" фракциялары бойынша "білім көзінен" ҚТҚ бөлек жинауды қамтамасыз ету

3. Ірі габаритті, габаритті емес қалдықтар, оның ішінде құрылыс және ағаш қалдықтары мәселесін шешу

4. Техниканы GPS-трекерлермен жарақтандыру

5. Абай қаласындағы ҚТҚ полигонын заңнама талаптарына сай жайластыру

6. Коммуналдық қалдықтардың және олардың құрамдас бөліктерінің стихиялық үйінділерін табу және жою

7. ҚТҚ полигонын инсинератор қондырғысымен жарақтандыру

8. Балалар мен жасөспірімдерге тұрмыстық деңгейде ресурстарды үнемдеудің маңыздылығы туралы іс-шаралар әзірлеу және өткізу

9. Жергілікті және өңірлік БАҚ-та контейнерлік алаңдарда қалдықтарды дұрыс бөлек жинау туралы ақпараттық хабарламалар.

1-міндет. Қолданыстағы талаптарға сәйкес контейнерлер мен контейнерлік алаңдарды жабдықтау.

Міндеттің мақсаты: контейнерлер мен контейнерлік алаңдардың Кодекстің, ҚР СТ 3780-2022 "Қалдықтар. Коммуналдық қалдықтарды бөлек жинауды ұйымдастыру үшін контейнерлерді орналастыру алаңдарына қойылатын жалпы талаптар" және "Өндіріс және тұтыну қалдықтарын жинауға, пайдалануға, қолдануға, залалсыздандыруға, тасымалдауға, сақтауға және көмуге қойылатын санитариялық-эпидемиологиялық талаптар" санитариялық қағидаларының талаптарына сәйкестігі.

Мақсаттың негіздемесі: Контейнерлер мен контейнерлік алаңдардың қалдықтарды басқару саласындағы заңнама талаптарына сәйкестігін негіздеу коммуналдық қалдықтарды басқару жүйесінің тиімді және заңды жұмыс істеуін қамтамасыз ету тұрғысынан маңызды.

2-міндет. "Құрғақ"/ "дымқыл" фракциялары бойынша "пайда болу көзінен" ҚТҚ бөлек жинауды қамтамасыз ету.

Міндеттің мақсаты: қалдықтарды кәдеге жарату процесін оңтайландыру және қайта өңдеу дәрежесін арттыру мақсатында ҚТҚ бөлек жинаудың тиімді жүйесін енгізу.

Міндеттің негіздемесі: қалдықтардың жалпы көлемін азайтуға, қоршаған ортаға теріс әсерді азайтуға, сондай-ақ орнықты даму қағидастарына сәйкес келетін қалдықтарды басқарудың неғұрлым орнықты жүйесін құруға ықпал ету.

Ескерту. Бұл міндет 1-міндеттің 5.1-жолына толыққанды қол жеткізуге ықпал етеді.

3-міндет. Ірі габаритті, габаритті емес қалдықтар, оның ішінде құрылыс және ағаш қалдықтары мәселесін шешу.

Міндеттің мақсаты: ҚР заңнамасын сақтау, ресурстарды тұрақты басқару, экологиялық әсерді азайту және материалдарды тиімді пайдалану үшін айналмалы экономикаға жәрдемдесу.

Мақсаттың негіздемесі: экологиялық әсерді төмендетуге, қоршаған ортаның ластануын болдырмауға және табиғи ресурстарды сақтауға ықпал ету, мұндай қалдықтарды тиімді басқару ресурстарды өңдеуді және қайта пайдалануды қоса алғанда, ресурстармен жұмыс істеудің тұрақты жүйесін қалыптастыруға ықпал етеді, бұл жаңа материалдар мен полигондардың көлемін тұтынуды азайту үшін маңызды. Бұл мәселені шешуге ынталандырылған айналмалы экономика тұрақты және жауапты тұтынуға ықпал ете отырып, материалдарды пайдаланудың тұйық циклдерін қалыптастыруға ықпал етеді.

4-міндет. Техниканы GPS-трекерлермен жабдықтау.

Міндеттің мақсаты: қоқысты жинау және кәдеге жарату процесінің тиімділігі мен бақылауын арттыру.

Тапсырманың негіздемесі: GPS трекерлері қоқыс шығару маршруттарын жоспарлау мен тағайындауды оңтайландыруға мүмкіндік береді. Олар қоқыс таситын көліктердің орналасқан жерін нақты уақытша бақылауды қамтамасыз етеді және оңтайлы маршруттардың кешігуі немесе ауытқуы жағдайында басқарушы қызметтер дереу қажетті шараларды қабылдай алады. PS трекерлері қоқыс таситын көліктердің ұрлануын немесе рұқсатсыз пайдаланылуын болдырмауға көмектеседі.

5-міндет. ҚР заңнамасының талаптарына сәйкес Абай қаласындағы ҚТҚ полигонын жайластыру.

Міндеттің мақсаты: қатты тұрмыстық қалдықтарды кәдеге жарату және өңдеу жөніндегі заңнаманың барлық талаптарын сақтай отырып, Абай қаласындағы ҚТҚ полигонын жайластыруды қамтамасыз ету.

Мақсаттың негіздемесі: Осы міндеттегі заңнамалық талаптарды сақтау қалдықтарды өңдеу процестерінің заңдар мен нормативтерде көзделген қауіпсіздік және қоршаған ортаны қорғау стандарттарына сәйкес келуін қамтамасыз етеді. Сонымен қатар, бұл тәсіл қалдықтармен жұмыс істеу саласындағы заңдылықты сақтауға ықпал етеді.

6-міндет. Коммуналдық қалдықтардың және олардың құрамдас бөліктерінің стихиялық үйінділерін табу және жою.

Міндеттің мақсаты: заңсыз және орынсыз орындарды анықтау, сондай-ақ оларды кейіннен тиімді жою.

Міндеттің негіздемесі: қоршаған ортаның жай-күйін жақсарту, ластанудың алдын алу және қоғамдық және табиғи кеңістіктерді таза ұстау, сондай-ақ қоғамда қалдықтарды басқаруға жауапкершілікпен қарауды қалыптастыру.

7-міндет. Самарка а., Ақбастау А. және Южный к. инсинераторлық қондырғылармен жаратқандыру.

Міндеттің мақсаты: органикалық қалдықтарды өңдеудің тиімді және экологиялық тұрақты әдісін құру, бұл қалдықтарды азайтуға, полигондарда метанның бөлінуіне жол бермеуге және қоршаған ортаға теріс әсерді азайтуға ықпал етеді. Бұл бастама сонымен

1	Қолданыстағы талаптарға сәйкес контейнерлер мен контейнерлік алаңдарды жабдықтау	%	0	5	15	20	25	30
2	"Құрғақ"/"дымқыл" фракциялары бойынша "пайда болу көзінен" ҚТҚ бөлек жинауды қамтамасыз ету	%	0	10	15	20	25	30
3	Қажет болған жағдайда бір алаңдағы контейнерлер санын көбейту	дана	409 - Абай	Қажетті мөлшерді есептеуді контейнерлердің иесі жүргізеді				
4	Ірі габаритті, габаритті емес қалдықтар, оның ішінде құрылыс және ағаш қалдықтары мәселесін шешу	%	0	10	20	30	40	50
5	Техниканы GPS-трекерлермен жарақтандыру	%	30%	35	40	45	50	55
	Абай қаласындағы ҚТҚ полигоны							

6	н заңнама талаптарына сай жайластыру	дана	1		1	-	-	-
7	Коммуналдық қалдықтардың және олардың құрамдас бөліктерін ің стихиялық үйінділерін табу және жою	анықталғандардан %	5	10	15	20	25	30
8	Самарка а., Ақбастау а. және Южный к. инсинераторлық қондырғылармен жарақтандыру	дана	-	-	-	1	1	1
9	Балалар мен жасөспірімдерге тұрмыстық деңгейде ресурстардың үнемдеудің маңыздылығы туралы іс-шаралар әзірлеу және өткізу	1 оқу орнына арналған іс-шара	0	2	2	2	2	2
10	Жергілікті және өңірлік БАҚ-та контейнерлік алаңдарда қалдықтарды дұрыс	Токсанына 1 рет	1	1	1	1		1

бөлек жинау туралы ақпаратты қ хабарлама лар						1	
--	--	--	--	--	--	---	--

3. ҚОЙЫЛҒАН МАҚСАТТАР МЕН МІНДЕТТЕРГЕ ҚОЛ ЖЕТКІЗУДІҢ НЕГІЗГІ БАҒЫТТАРЫ, ЖОЛДАРЫ

1-міндет. Қолданыстағы талаптарға сәйкес контейнерлер мен контейнерлік алаңдарды жабдықтау

Қол жеткізу жолдары:

1. Қолданыстағы және жаңа контейнерлік алаңдарды асфальттау. Температуралық айырмашылықтарға төзімді және жабын қалыңдығы кемінде 100 мм алаңдардың негізін асфальттауды немесе бетондауды жүргізу (ҚР СТ 3780-2022 "Қалдықтар. Коммуналдық қалдықтарды бөлек жинауды ұйымдастыру үшін контейнерлерді орналастыру алаңдарына қойылатын жалпы талаптар").

2. Контейнерлік алаңдарды қоршау. Периметр бойынша үш жағынан күрт климаттық өзгерістерге және коррозияға төзімді тұтас материалмен қоршау жүргізу, ол онда ҚР СТ 3780-2022 "Қалдықтар. Коммуналдық қалдықтарды бөлек жинауды ұйымдастыру үшін контейнерлерді орналастыру алаңдарына қойылатын жалпы талаптар" 3.1.4 т. сәйкес келмейді және/немесе жоқ. Қаңқа тегістеумен және кейіннен RAL 1016, RAL 1026 маркалы немесе соған ұқсас бояуды жағумен дөңгелек немесе шаршы құбырлардан көзделеді.

3. Техникалық ерекшелікке сәйкес контейнерлер мен контейнерлік алаңдардың бірыңғай стандарты. Контейнерлерді одан әрі сатып алу қоқыс шығару техникасының талаптары мен ерекшеліктерін ескере отырып, жоғары атқарушы органдар (бұдан әрі - ЖАО) бекіткен бірыңғай техникалық ерекшелікке сәйкес қатаң түрде жүргізілсін. Контейнерлік алаңдар заңнаманың қолданыстағы талаптарына сәйкес, сондай-ақ ЖАО белгілеген жобалық шешімдер мен техникалық ерекшеліктерге сәйкес салынуы және жабдықталуы тиіс. Қоқыс шығаратын ұйымдарды контейнерлік алаңдардың үлгілік жобаларын бекіту процесіне тарту ұсынылады.

4. Контейнерлердің ҚР заңнама талаптарына сәйкестігі. ҚТҚ жинау алаңдарында келесі талаптарды сақтай отырып, бар контейнерлерге жаңғырту жүргізіңіз.

4.1. ҚР СТ 3780-2022 3.2 т. сәйкес арнайы контейнерлерге қалдықтарды бөлек жинауды ұйымдастыру. 3.2-тармақта көрсетілген қалдықтардың барлық түрлері орнату мүмкін болмаған жағдайда, "күрғақ", "дымқыл" және "қауіпті қалдықтар" қалдықтарының үш фракциясына арналған контейнерлер орнатыңыз. "Дымқыл" фракция: тамақ қалдықтары, органика, аралас қалдықтар және үй шаруашылығының

қалдықтарына ұқсас сипаты мен құрамы бойынша қалдықтар. "Құрғақ" фракция қағаздан, картоннан, металдан, пластиктен және шыныдан тұрады. "Қауіпті қалдықтар" : құрамында сынабы бар қалдықтар бөлек, электрондық қалдықтар бөлек және басқалар

4.2. Контейнерлерді міндетті түрде таңбалау. Әрбір контейнерге жиналатын қалдықтардың түрлерін (фракцияларын), контейнер иесі туралы деректерді (атауы, байланыс деректері), контейнерге қызмет көрсететін ұйым туралы ақпаратты көрсете отырып, ақпараттық жапсырма/жазба салу қажет. Бір алаңдағы фракцияның әрбір түрі үшін талап етілетін контейнерлердің санын контейнерлердің меншік иесі "Өндіріс және тұтыну қалдықтарын жинауға, пайдалануға, қолдануға, залалсыздандыруға, тасымалдауға, сақтауға және көмуге қойылатын санитариялық-эпидемиологиялық талаптар" санитариялық қағидаларының 58-тармағына сәйкес белгілейді.

Контейнерлер мен контейнер алаңдарына қызмет көрсету.

1. Көлік құралдары мен ҚТҚ контейнерлерінің меншік иесі көлік құралдарын шаруашылық аймағының аумағынан тыс жууға арналған алаң ұйымдастырады. Алаңда суық сумен жабдықталған жуу бөлімі қарастырылған. Таза және лас контейнерлер мен полигонға келетін қоқыс таситын көліктердің көлік ағындары бөлініп, қиылыспайды.

2. Су құбыры суы болмаған кезде контейнерлерді сыртқы ауа температурасы +5°C жоғары болған кезде жууға суару машиналарымен рұқсат етіледі. Контейнерлер мен көлік құралдарын жуудан шыққан ағынды сулар булану үшін карталарға жіберіледі немесе ҚТҚ ылғалдандыру үшін қолданылады.

Ескерту. Болашақта сатып алынатын контейнерлер ҚР СТ 3780-2022 және басқа да нормативтік-құқықтық актілерде көрсетілген талаптарға сәйкес болуы тиіс.

Мүдделі тараптар: елді мекендердің ЖАО.

2-міндет. Қажет болған жағдайда бір алаңдағы контейнерлер санын көбейту.

Қол жеткізу жолдары:

1. 1-міндеттің 5-жолына қол жеткізу бір алаңда контейнерлер паркін ұлғайтуды білдіреді. Алайда, Абай қаласының кейбір алаңдарында контейнерлердің тез толуына байланысты контейнерлер санын көбейту қажет. Бір алаңда талап етілетін контейнерлердің санын субъект (контейнерлердің меншік иесі) "Өндіріс және тұтыну қалдықтарын жинауға, пайдалануға, қолдануға, залалсыздандыруға, тасымалдауға, сақтауға және көмуге қойылатын санитариялық-эпидемиологиялық талаптар" санитариялық қағидаларының 58-тармағына сәйкес белгілейді.

2. Алаңдағы контейнерлердің қажетті санын есептеу процесінде субъектіге (контейнерлердің меншік иесіне) мүдделі тұлғалардың, оның ішінде қалдықтарды жинау және шығару жөніндегі операторлардың пікірін ескеру ұсынылады.

3. Жайсыз үй иелерін (жеке сектор) ҚТҚ жинау алаңдарымен жабдықтау ұсынылады. Бір алаңдағы алаңдар мен контейнерлердің орналасқан жері, саны "Өндіріс және тұтыну қалдықтарын жинауға, пайдалануға, қолдануға, залалсыздандыруға,

тасымалдауға, сақтауға және көмуге қойылатын санитариялық-эпидемиологиялық талаптар" санитарлық қағидалардың және ҚР СТ 3780-2022 "Қалдықтар. Коммуналдық қалдықтарды бөлек жинауды ұйымдастыру үшін контейнерлерді орналастыру алаңдарына қойылатын жалпы талаптар" сәйкес орнатылуы керек.

Мүдделі тараптар: елді мекендердің ЖАО, контейнерлердің иелері.

3-міндет. "Құрғақ"/ "дымқыл" фракциялары бойынша "білім көзінен" ҚТҚ бөлек жинауды қамтамасыз ету

Қол жеткізу жолдары:

1. Жеке жинау бойынша нақты нұсқаулар мен ережелерді әзірлеу және тарату;

2. "Құрғақ" және "дымқыл" қалдықтарға арналған арнайы контейнерлерді орналастыру;

3. Контейнерлердің мақсатын көрсететін айқын таңбалау. Оңай анықтау үшін түсті кодтауды немесе жарқын белгілерді пайдалану;

4. Бөлек жинау ережелерінің сақталуын қамтамасыз ету үшін әкімшіліктің тұрақты мониторингі мен бақылауы;

5. Бөлек жинау процесін үнемі жақсарту үшін кері байланыс жүйесін құру. Пікірлер мен ұсыныстарға ден қою.

Мүдделі тараптар: елді мекендердің ЖАО.

4-міндет. Ірі габаритті, габаритті емес қалдықтар, оның ішінде құрылыс және ағаш қалдықтары мәселесін шешу.

Қол жеткізу жолдары:

1. Контейнерлік алаңдарды тапсырмада қарастырылған қалдықтардың 3 түріне арналған алаңмен жабдықтау ұсынылады.

2. Алаңның дизайнын жасаңыз:

- Көлік үшін қолжетімділік пен пайдаланушыларға ыңғайлылықты ескере отырып, алаңның орналасқан жерін анықтау.

- Қалдықтардың әртүрлі түрлерін бөлу және ыңғайлы тиеу және түсіру үшін аймақтар құру үшін тиімді орналасуды әзірлеу.

3. Қажетті жабдықты ұсыну:

- Қалдықтарды (металл, ағаш, бетон және т.б.) бөлек жинау үшін алаңды әртүрлі мөлшердегі контейнерлермен қамтамасыз ету.

- Қалдықтардың таралуын болдырмау және қоршаған ортаға әсерді азайту үшін берік қақпақтары бар контейнерлерді орнатыңыз.

4. Ақпараттық тақтайшаларды орналастыру:

- Қалдықтарды бөлек жинау және алаңды пайдалану ережелері бойынша нақты нұсқаулықтары бар ақпараттық тақтайшаларды орнату.

- Қандай материалдарды жоюға болатындығы және арнайы өңдеуді қажет ететіндігі туралы ақпаратпен қамтамасыз ету.

5. Қауіпсіздікті қамтамасыз ету:

- Рұқсатсыз кіруді болдырмау және пайдаланушылардың қауіпсіздігін қамтамасыз ету үшін қажетті қауіпсіздік белгілері мен қоршауларды орнату.

- Қауіпсіздікті қамтамасыз ету және заңсыз әрекеттердің алдын алу үшін бейнебақылау мүмкіндігін қарастыру.

6. Басқару жүйесін ұйымдастыру:

- Қол жеткізуді реттеу, контейнерлердің толуын бақылау және қалдықтарды тұрақты шығаруды ұйымдастыру үшін тиімді басқару жүйесін әзірлеу.

- Қайта өңдеу және екінші рет өңдеу бойынша одан әрі рәсімдер үшін қалдықтарды уақытша сақтау орнын анықтау.

7. Хабардарлықты жылжыту:

- Қалдықтарды бөлек жинау ережелері мен кәдеге жаратудың маңыздылығы туралы хабардарлықты арттыру үшін білім беру іс-шаралары мен науқандарын өткізу.

- Ірі габаритті және құрылыс қалдықтарын, сондай-ақ қалдықтардың басқа да түрлерін шығару халыққа жеткізілсін; дұрыс емес жерде ҚР ӘҚБтК 505-бабын бұзу болып табылады және 20-дан 100 АЕК-ке дейінгі мөлшерде айыппұл салынады.

Мүдделі тараптар: елді мекендердің ЖАО.

5-міндет. Техниканы GPS-трекерлермен жабдықтау.

Қол жеткізу жолдары:

1. GPS-трекерлерін сатып алу. Қоқыс шығаратын техниканың иелері оларды жабдықтау үшін қажетті трекерлерді сатып алып, орнатуы керек.

2. Қоршаған ортаны қорғау саласындағы уәкілетті органды хабардар ету. Кодекстің 368-бабының 3-тармағына сәйкес, Қарағанды облысының Экология департаментіне қажетті деректерді хабарлау және ұсыну.

Мүдделі органдар: қоқыс шығаратын ұйымдар.

Ескерту. Бағдарлама жасалған кезде "Абай Көркем" ЖШС техникасы GPS-датчиктермен жабдықталған.

6-міндет. Абай қаласындағы ҚТҚ полигонын заңнама талаптарына сай жайластыру.

Қол жеткізу жолдары:

1. ҚТҚ полигонының периметрі бойынша "Өндіріс және тұтыну қалдықтарын жинауға, пайдалануға, қолдануға, залалсыздандыруға, тасымалдауға, сақтауға және көмуге қойылатын санитариялық-эпидемиологиялық талаптар" санитариялық қағидаларының 65-тармағының талаптарына сәйкес қоршауды көздеу қажет;

2. "Өндіріс және тұтыну қалдықтарын жинауға, пайдалануға, қолдануға, залалсыздандыруға, тасымалдауға, сақтауға және көмуге қойылатын санитариялық-эпидемиологиялық талаптар" санитариялық қағидаларының 64-тармағының талаптарына сәйкес қоқыс шығару техникасының дөңгелектерін зарарсыздандыру үшін дезинфекциялаушы бетон ваннасын көздеу ұсынылады;

3. Полигонның жасыл аймағында (периметрі бойынша) ҚТҚ-ның жер асты суларына әсеріне мониторинг жүргізу үшін бақылау ұңғымалары орналастырылсын,

олардың бірі жер асты суларының ағыны бойынша полигоннан жоғары, 1-2 ұңғыма полигоннан төмен;

4. "Адамның тіршілік ету ортасына және денсаулығына әсер ету объектілері болып табылатын объектілердің санитариялық-қорғау аймағын белгілеу жөніндегі санитариялық-эпидемиологиялық талаптар" санитариялық қағидаларына, "Адамның тіршілік ету ортасына және денсаулығына әсер ету объектілері болып табылатын объектілердің санитариялық-қорғау аймағын белгілеу жөніндегі санитариялық-эпидемиологиялық талаптар" санитариялық қағидаларын бекіту туралы Қазақстан Республикасы Денсаулық сақтау министрінің м. а. 2022 жылғы 11 қаңтардағы № ҚР ДСМ-2 бұйрығына сәйкес, ҚТҚ полигондарын санитариялық қорғау аймақтарын көгалдандыруды жүзеге асыру;

5. ҚТҚ полигонын Кодекстің, ҚР ҚН 350-бабының, 1.04-15-2013 "Қатты тұрмыстық қалдықтарға арналған полигондар", ҚР СТ 3696-2020 "Қуаты аз қатты тұрмыстық қалдықтарға арналған полигондар. Талаптар", ҚР ДСМ м.а. 25.12.2020 № ҚР ДСМ-331/2020 бұйрығы және ҚР ДСМ 07.04.2023 ж. бұйрығымен бекітілген № 62 "Өндірістік бақылауды жүзеге асыруға қойылатын санитариялық-эпидемиологиялық талаптар" санитарлық талаптарға сәйкестендіру.

Мүдделі тараптар: ҚТҚ полигонының операторы.

7-міндет. Коммуналдық қалдықтардың және олардың құрамдас бөліктерінің стихиялық үйінділерін табу және жою.

Қол жеткізу жолдары:

Анықтау

1. Жаңа немесе кеңейіп келе жатқан дүлей қоқыстарды анықтау мақсатында Абай ауданының аумағындағы елді мекендер аумағын мерзімді аралауды ұйымдастыру. Қалдықтарды заңсыз әкету үшін пайдаланылатын орындарды мониторингке қосу.

2. Бақылау камераларын табиғи полигондардың пайда болуының ықтимал аймақтарына орналастырыңыз, бұл оларды анықтауға және бұзушыларды анықтауға көмектеседі.

3. Анықтау процесіне жергілікті тұрғындарды тарту. Жаңа полигондар туралы ақпарат алу үшін кері байланыс арналарын жасаңыз.

Тарату

1. Стихиялық үйінділерді жою үшін іс-қимыл жоспарын жасаңыз. Міндеттерді орындау үшін қажетті жауапты ұйымдар мен құралдарды көрсетіңіз.

2. Қажетті ресурстарды, соның ішінде персоналды, техниканы, қауіпсіздік құралдарын және қалдықтарды жинауға арналған контейнерлерді қамтамасыз ету.

3. Жою кезінде қалдықтарды кейіннен кәдеге жарату үшін қайта өңделетін және қайта өңделмейтін компоненттерге бөлуді жүргізу.

4. Полигондарды жоюға қатысу үшін еріктілер мен жергілікті тұрғындарды жұмылдыру. Бұл ресурстарды ұлғайтуға көмектесіп қана қоймайды, сонымен қатар қоғамды процеске тартады.

5. Стихиялық үйінділердің зияны және қалдықтарды дұрыс өңдеудің артықшылықтары туралы ақпараттық науқандар ұйымдастыру. Бұл болашақта олардың пайда болу жағдайларын азайтуға ықпал етуі мүмкін.

6. Стихиялық үйінділердің қайталануын болдырмау үшін құқық бұзушыларға қатысты айыппұлдар мен заңды әрекеттер түрінде әкімшілік шараларды қолдану.

Мүдделі тараптар: елді мекендердің ЖАО.

8-міндет. Самарка а., Ақбастау а. және Южный к. инсинераторлық қондырғылармен жарақтандыру.

Қол жеткізу жолдары:

- ҚТҚ өңдеу көлемін анықтау.

- Инсинератордың қолайлы түрін таңдауды қоса алғанда, жабдықтың егжей-тегжейлі жоспарын жасаңыз.

Инсинератор қондырғысын таңдау:

- Қалдықтардың көлеміне және өңдеу талаптарына байланысты инсинератордың қолайлы түрін таңдау. Таңдалған қондырғы жергілікті қауіпсіздік стандарттары мен экологиялық талаптарға сәйкес келетініне көз жеткізу қажет.

Инфрақұрылым:

- Іргетас салу мен қосымша ғимараттар салуды қоса алғанда, инсинератор қондырғысын орналастыру үшін қажетті инфрақұрылымды дайындау (қажет болса).

Тазалау және бақылау жүйелері:

- Ауа тазалығы стандарттарын сақтау үшін газды тазарту жүйелерін және шығарындыларды бақылаудың басқа да шараларын енгізу.

- Инсинератордың жұмысын бақылау және процестің қауіпсіздігін қамтамасыз ету үшін бақылау және мониторинг жүйелерін орнату.

Персоналды оқыту:

- Инсинератор қондырғысымен жұмыс істейтін персоналды оқытуды қамтамасыз ету, соның ішінде қауіпсіз пайдалану және техникалық қызмет көрсету әдістері.

Рұқсаттарды рәсімдеу:

- Заңдар мен нормативтердің сақталуын қамтамасыз ету үшін жергілікті және мемлекеттік органдардан барлық қажетті рұқсаттар мен лицензияларды алу.

Мониторинг және қызмет көрсету:

- Инсинератордың дұрыс жұмыс істеуін қамтамасыз ету және проблемалардың алдын алу үшін тұрақты бақылау және техникалық қызмет көрсету процедураларын орнату.

Мүдделі тараптар: елді мекендердің ЖАО.

9-міндет. Балалар мен жасөспірімдерге ресурстарды тұрмыстық деңгейде үнемдеудің маңыздылығы туралы іс-шаралар әзірлеу және өткізу.

Қол жеткізу жолдары:

1. Оқушылар, тәрбиешілер және әкімшілік қызметкерлер арасында бөлек жинаудың маңыздылығы, оның қоршаған ортаға әсері және қоғам үшін пайдасы туралы ауқымды ақпараттық науқан жүргізу;

2. Мектепте таратылатын ақпараттық брошюралар, плакаттар мен хабарландырулар жасау. Бөлек жинау қағидалары туралы ақпараттық стендтерді көрнекті орындарға орналастыру;

3. Қалдықтарды бөлек жинау тақырыбы бойынша сабақтар, семинарлар мен шеберлік класстарын қоса алғанда, оқушылар мен педагогтар үшін оқыту іс-шараларын өткізу;

4. Бөлек жиынға белсенді қатысқаны үшін мониторинг және көтермелеу жүйесін енгізу. Мысалы, жоғары нәтижелерге қол жеткізген сыныптар немесе жеке оқушылар үшін бонустар немесе марапаттар жүйесін құру;

5. Ата-аналарды процеске белсенді тарту, мысалы, қалдықтарды бөлек жинау мәселелерін қарастыратын ата-аналар жиналыстарын және мектепті таза ұстау үшін бірлескен бастамалар ұйымдастыру.

Мүдделі тараптар: "Абай ауданының ішкі саясат бөлімі" ММ, Қарағанды облысы білім басқармасының "Абай ауданының білім бөлімі" ММ.

10-міндет. Жергілікті және өңірлік БАҚ-та контейнерлік алаңдарда қалдықтарды дұрыс бөлек жинау туралы ақпараттық хабарламалар.

Қол жеткізу жолдары:

1. Қалдықтарды дұрыс бөлек жинау туралы кешенді ақпараттық науқанды әзірлеу. Негізгі принциптерді, артықшылықтарды және практикалық кеңестерді қосу.

2. Дұрыс бөлек жинау туралы негізгі ойлар мен фактілерді қамтитын ақпараттық пресс-релиздер дайындау. Оның ішінде контейнерлік алаңдардың мекенжайларын және нақты нұсқаулықтарды көрсету.

3. Аймақтық және жергілікті БАҚ редакцияларымен байланысу. Абай ауданының қоғамдастығы үшін осы бастаманың маңыздылығын көрсете отырып, оларға дұрыс бөлек жинау тақырыбында мақалалар, сұхбаттар немесе репортаждар ұсыну.

4. Контейнерлік алаңдарда қалдықтарды бөлек жинау процесін көрсетуге болатын баспасөз конференциялары мен іс-шараларды ұйымдастыру. Журналистерге, оның ішінде жергілікті редакцияға ыңғайлы және тартымды түрде ақпарат беру.

5. Ақпаратты тарату үшін әлеуметтік медианы белсенді қолдану. Instagram, Facebook және TikTok сияқты платформаларда бөлек жинау туралы ақпараттық хабарламалар, бейнелер немесе тікелей эфирлер жасаңыз және орналастыру.

8. Жарнамалық баннерлерді, плакаттарды немесе билбордтарды адамдар көп жиналатын жерлерде дұрыс бөлек жинау туралы ақпаратпен орналастыру.

1	у бойынша қызметтерді сатып алуға тендер ұйымдастыру	арналған шарт	мекендердің әкімдіктері	2024	Мемлекеттік сатып алу шарттарына сәйкес	жергілікті бюджет	жұмыстары
2	Қолданыстағы талаптарға сәйкес контейнерлер мен контейнерлік алаңдарды жабдықтау	Пайдалануға беру актісі	Абай қаласы мен елді мекендердің әкімдіктері	2024-2028	Мемлекеттік сатып алу шарттарына сәйкес	жергілікті бюджет	Коммуналдық қалдықтарды жинауды ұйымдастыру
3	Қажет болған жағдайда бір алаңдағы контейнерлер санын көбейту	Келісілген жинау жүйесі	Абай қаласы мен елді мекендердің әкімдіктері	2024-2028	Мемлекеттік сатып алу шарттарына сәйкес	жергілікті бюджет	Жұмыс істеп тұрған ұйымдарға жүктемелі азайту
4	Жергілікті және өңірлік теле-радиоарналар мен әлеуметтік желілерде материалдарды орналастыру	эфирлік анықтама, жарияланым	Абай қаласы мен елді мекендердің әкімдіктері, ішкі саясат бөлімі,	2024-2028	Мемлекеттік сатып алу шарттарына сәйкес	жергілікті бюджет	ақылға қонымды тұтынуды насихаттау және қалдықтарды дұрыс пайдаланбағаны үшін жауапкершілік туралы хабарда р ету

5	Абай ауданында ірі габаритті және құрылыс қалдықтарын жинау және әкету бойынша жұмыстарды ұйымдастыру	Ірі габаритті қалдықтарды әкету бойынша қызметтер көрсету және арналған шарт, ірі габаритті қалдықтарды қабылдау-беру актісі	Ірі габаритті және құрылыс қалдықтарын жинау және әкету жөніндегі ұйымдар	2024-2028	Келісім-шартқа сәйкес	кәсіпорындардың меншікті қаражаты	Ірі габаритті қалдықтарды кәдеге жарату, қоршаған ортаға жүктемелі азайту
6	Техниканы GPS-трекерлермен жарақтандыру	Пайдалануға беру актісі	Жинау тасымалдау және әкету бойынша қызметтер көрсететін ұйымдар	2024	Келісім-шартқа сәйкес	кәсіпорындардың меншікті қаражаты	Коммуналдық қалдықтарды шығаруды мониторингілеу және қадағалау
7	Балалармен жасөспірімдерге тұрмыстық деңгейде ресурстарды үнемдеудің маңыздылығы туралы іс-шаралар әзірлеу	БАҚ-та және оқу орындарында жарияланымдар	Ішкі саясат бөлімі, Білім бөлімі	2024 - 2028	Мемлекеттік сатып алу шарттарына сәйкес	жергілікті бюджет	Экологиялық білім және хабардарлық, экологиялық

	және өткізу						сауаттылық
8	Коммуналдық қалдықтардың және олардың құрамына с бөліктерінің стихиялық үйінділерін табу және жою	Тарату актісі	Абай қаласы мен елді мекендердің әкімдіктері	2024 - 2028	Мемлекеттік сатып алу шарттарына сәйкес	жергілікті бюджет	Экожүйені қалпына келтіру
9	Самарканд а., Ақбастау а. және Южный к. инсинераторлық қондырғылармен жаратандыру	Пайдалануға беру актісі	ҚТҚ полигонының операторы	2025-2027	Бюджеттік өтінімге сәйкес	кәсіпорындардың меншікті каражаты	Тамақ қалдықтарын сақтауды азайту

Абай қаласындағы контейнер алаңдар мен контейнерлер

№ р/с	Контейнер алаңдарының орналасқан мекенжайы	Контейнерлердің саны
1.	3 шағын аудан, 1 үй	8
2.	3 шағын аудан, 6 үй	6
3.	3 шағын аудан, 41 үй	8
4.	3 шағын аудан, 15 үй	8
5.	3 шағын аудан, 12 үй	6
6.	2 шағын аудан, 1а үй	5
7.	2 шағын аудан, 30 үй	7
8.	2 шағын аудан, 2 үй	7
9.	2 шағын аудан, 5 үй	7
10.	3 шағын аудан, 6 үй	6
11.	2 шағын аудан, 11 үй	5

12.	Жеңіс даңғылы, 2 үй	7
13.	Жеңіс даңғылы, 16 үй	9
14.	Абай көшесі, 46 үй (Коммуналдық базар)	6
15.	Абай көшесі, 54 үй (ХҚО)	5
16.	Шерубай батыр көшесі, 39 үй	5
17.	4 шағын аудан, 19 үй	5
18.	4 шағын аудан, 35 үй	6
19.	Школьная көшесі, 23а үй	4
20.	Школьная көшесі, 63 үй	4
21.	Школьная көшесі, 83 үй	4
22.	Школьная көшесі, 85 үй	5
23.	Шахтерская көшесі, 1 үй	5
24.	Шахтерская көшесі, 18 үй	7
25.	Шахтерская көшесі, 29 үй	4
26.	С.Сейфуллин көшесі, 30 үй	5
27.	С.Сейфуллин көшесі, 28 үй	6
28.	С.Сейфуллин көшесі, 24 үй	4
29.	С.Сейфуллин көшесі, 22 үй	6
30.	С.Сейфуллин көшесі, 1 үй	3
31.	ҚР Тәуелсіздігіне 10 жыл көшесі, 16а үй	2
32.	ҚР Тәуелсіздігіне 10 жыл көшесі, 18 үй	4
33.	ҚР Тәуелсіздігіне 10 жыл көшесі, 27	3
34.	ҚР Тәуелсіздігіне 10 жыл көшесі, 24 үй	5
35.	ҚР Тәуелсіздігіне 10 жыл көшесі, 32	3
36.	14 орам (Абай көшесі, 29 үй)	7
37.	26 орам (Абай көшесі, 40а үй)	7
38.	33 орам (электр жүйелерінің артында)	8
39.	32 орам (Әль-Фараби көшесі, 28 үй)	7
40.	27 орам № 1 (Сейфуллин көшесі, 23а үй)	4
41.	27 орам № 2 (М.Әуезов көшесі, 28 үй)	5
42.	13 орам (Абай көшесі, 21 үй)	8
43.	Гете көшесі, 18а үй	2
44.	Гете көшесі, 22а үй	3
45.	Ә.Молдағұлова көшесі, 1 үй	3

46.	Ә.Молдағұлова көшесі, 17 үй	5
47.	Ә.Молдағұлова көшесі, 39 үй	6
48.	Ермеков көшесі, 21 үй	10
49.	Ермеков көшесі, 25 үй	6
50.	Ермеков көшесі, 33 үй	5
51.	Ермеков көшесі, 37 үй	5
52.	Ермеков көшесі, 41 үй	5
53.	Шерубай батыр көшесі, 40 үй	5
54.	Шерубай батыр, 44 үй	6
55.	Степная көшесі, 3 үй	2
56.	Степная көшесі, 5 үй	3
57.	Степная көшесі, 7 үй	2
58.	Промышленная көшесі, 22 үй	8
59.	Промышленная көшесі, 26 үй	12
60.	30а орам, 18 үй	4
61.	Шерубай батыр көшесі, 41-ден 51-ге дейінгі үйлер (6 шағын үй)	2
62.	М.Әуезов көшесі, 5а үй	2
63.	Ержанов көшесі, 25а үй	4
64.	Ержанов көшесі, 9 үй	5
65.	Автомобилистер тұйық көшесі, 7а үй	3
	Шерубай батыр көшесі, 1-ден 138-ге дейінгі үйлер (жеке сектор)	50
	Школьная көшесі (жеке сектор)	6
	Ермеков көшесі, 1-ден 20-ға дейінгі үйлер (жеке сектор)	9
	БАРЛЫҒЫ: 65 контейнер алаңдары	409 контейнер